

Bosman voor jongeren: wanneer een duidelijk arbeidsrechtelijk statuut voor jonge sporters?

*Een stand van zaken op basis van bijdragen
van prof. em. dr. Roger Blanpain, professor Arbeidsrecht en
Stijn Boeykens, SPORTA (sportersvakbond)*

Sport is een “must” voor iedereen, maar vooral voor jongeren. Bij de Belgische Voetbalbond alleen zijn niet minder dan 400.000 jongeren aangesloten. Voor deze jongeren rijzen er hier echter problemen van recht en ook van arbeidsrecht.

VRIJHEID VAN VERENIGING: AMATEURS

Dit is zeker zo in verband met de vrijheid van een speler om van een club naar een andere over te stappen. Deze materie is op Belgisch vlak behoorlijk geregeld, althans wat de niet-professionele sportbeoefenaars¹ of amateurs betreft.

Voor Vlaanderen geldt ter zake een decreet van 24 juli 1996. Dit decreet laat een vrije overgang van jaar tot jaar toe zonder dat er enige vergoeding mag worden gevraagd.

Voor de Franse Gemeenschap geldt een decreet van 8 december 2006. Dat voorziet in eenzelfde recht: vrije overgang. Wel kan bij een transfer een vormingsvergoeding worden gevraagd, als volgt gedefinieerd:

“Die vergoeding moet rekening houden met de duur van de vorming, de werkelijke kosten die eraan verbonden zijn, de leeftijdscategorie, maar geenszins met het praktijkniveau. De hoofdprincipes die toelaten het bedrag van de vormingsvergoeding te bepalen, moeten worden vastgesteld door de statuten of reglementen van de betrokken federatie of vereniging.

Een vormingsvergoeding kan slechts een keer gevraagd worden voor eenzelfde vorming en kan geenszins aan de sportbeoefenaar gevraagd worden of aan zijn wettelijke vertegenwoordiger. Deze is verschuldigd door de club waar de sportbeoefenaar overgeplaatst wordt. Het bedrag ervan moet uitsluitend aan de club toekomen en aan het budget voor de vorming besteed worden.”

In geen geval kan een amateursporter tegengehouden worden door een mogelijk dispuut over de opleidingsvergoeding.

Kortom, in België zijn amateursportbeoefenaars vrij om jaarlijks van club te veranderen, wat uitstekend is. Toch is niet alles rozengeur en maneschijn.

HANDEL IN JONGEREN: INTERNATIONAAL

Internationaal zijn er heel wat kapers op de kust. Er is een handel in jongeren. Geld kruipt waar het niet gaan kan. Dit is zeker en vast zo in de voetbalsport, waar het om miljarden euro's gaat. Zo trekt FC Barcelona volgens de BBC thans 12-,13-,14-jarige Afrikaantjes aan, die er worden opgeleid. Dit is ongetwijfeld strijdig met het reglement van de Internationale Voetbalbond, FIFA, dat stelt dat minderjarigen onder de 18 jaar niet naar een ander land getransfereerd mogen worden, tenzij hun ouders in dat land een andere job zouden hebben gevonden. Hier werkt het omgekeerd: de ouders worden door de club een job aangeboden, zodat de talentvolle jongere naar de club komt. Zo is er het verhaal van Lionel Messi, een jonge Argentijn, die zogezegd zijn ouders volgde naar Barcelona en op 11 jaar bij deze club aansloot. Deze speler werd geboren in 1987 en sloot in 2005 een overeenkomst met deze club voor niet minder dan 9 jaar, tot en met 2014. Hij is er supervedette.

Daarmee is dit verhaal evenwel niet ten einde. De FIFA heeft in 2001 een transferreglement aangenomen dat wereldwijd wordt toegepast en waarbij een opleidingsvergoeding wordt voorzien wanneer een speler jonger dan 23 jaar overgaat naar een club in een ander land en ofwel van amateur een beroepsspeler wordt ofwel eenvoudigweg beroeps blijft. Het gaat om de opleiding en vorming gegeven tussen 12 en 21 jaar.

OPLEIDINGSVERGOEDINGEN VAN DE FIFA

Een pak Belgische jeugdspelers is actief bij Nederlandse clubs. Het FIFA-reglement voorziet in de betaling van een opleidingsvergoeding in geval van een internatio-

1. Een “niet-professionele sportbeoefenaar” is iemand die minder dan het minimumloon verdient. Dit is 8175 EUR bruto per jaar. Wie dit bedrag of meer verdient als werknemer van een club is een betaalde sportbeoefenaar.

nale transfer van een speler onder de 23 jaar. SPORTA krijgt de laatste tijd dan ook heel wat vragen over de toepasbaarheid van deze regeling.

De FIFA-regeling bepaalt dat bij de ondertekening van het eerste contract en vervolgens bij iedere transfer van een speler jonger dan 23 jaar, een opleidingsvergoeding moet worden betaald aan de club(s) die de speler hebben opgeleid tussen de leeftijd van 12 tot en met 21 jaar. Voorlopig wordt enkel aan de vorige club van opleiding een vergoeding toegekend, ook in geval van meerdere transfers. Het bedrag van de vergoeding hangt af van de categorie waarin de clubs worden ondergebracht.

In Europa gelden volgende barema's:

Categorie 1: 90.000 EUR

Categorie 2: 60.000 EUR

Categorie 3: 30.000 EUR

Categorie 4: 10.000 EUR

De nationale federatie dient jaarlijks in overleg met clubs en spelers de onderverdeling van de clubs aan de FIFA over te maken. De Belgische clubs uit eerste klasse zijn in categorie 2 ondergebracht. De Nederlandse ploegen uit de eredivisie maken deel uit van de eerste categorie.

In geval van overgang naar een club van dezelfde categorie is de vergoeding van die categorie verschuldigd. Gaat de speler naar een club van een hogere categorie dan is de gemiddelde vergoeding van beide categorieën van toepassing. In geval van overgang naar een lagere categorie is de vergoeding van die lagere categorie van toepassing, behalve in geval van overgang naar een club van categorie 4: dan is er geen vergoeding verschuldigd. De verschuldigde bedragen voor de opleiding tussen 12 tot en met 15 jaar worden echter automatisch berekend volgens categorie 4.

Voorts bepaalt het reglement dat ingeval de vorige club van opleiding aan de speler geen of geen nieuw contract met minimaal dezelfde voorwaarden als het vorige heeft aangeboden, deze club haar recht op een opleidingsvergoeding verliest. In België en Nederland kan men vanaf 16 jaar een contract aanbieden aan een voetballer.

In principe zou een Belgische club in geval van een internationale transfer van één van haar spelers tot 23 jaar een vergoeding kunnen vragen voor de jaren tussen 12 en 21 jaar die de speler bij haar opleiding heeft genoten op voorwaarde dat aan deze speler een contract werd aangeboden.

De FIFA-regeling is echter een intern sportreglement dat de wetgeving van de verschillende landen moet respecteren. In Vlaanderen speelt het decreet van 24 juli 1996 een belangrijke rol in het kader van opleidingsvergoedingen. Dit decreet bepaalt uitdrukkelijk dat de betaling van enige vergoeding onder welke vorm of benaming ook, naar aanleiding van of gekoppeld aan een overgang van een niet-professionele sportbeoefenaar verboden is. Dit is evenzeer het geval wanneer de

niet-professionele sportbeoefenaar overstapt naar een andere sportvereniging en daar een professioneel statuut aanneemt. Deze regeling verzet zich uitdrukkelijk tegen de opleidingsvergoeding zoals voorzien in het FIFA-reglement. Derhalve zullen de Belgische clubs zich voor de niet-professionele sportbeoefenaars hierop niet kunnen beroepen.

In ieder geval is SPORTA van oordeel dat de bedragen die de FIFA hanteert geen opleidingsvergoedingen zijn, maar verdoken transfervergoedingen. SPORTA blijft zich dan ook verzetten tegen elke regeling van opleidingsvergoedingen gekoppeld aan een overgang. Dergelijk systeem is immers arbitrair en berust op geen enkele kwaliteitsgarantie. Talent komt vroeg of laat toch bovendien of de opleiding kwaliteitsvol is of niet. Clubs die echter jarenlang investeren in kwaliteitsvolle jeugdopleiding, maar toevallig geen goudhaantje tussen hun spelertjes hebben lopen, zijn hiervan het slachtoffer.

NEFASTE GEVOLGEN

Grote buitenlandse clubs gaan ook over de grenzen heen jonge spelertjes ronselen, zoals Franse en Nederlandse club hier bij ons. Met als gevolg dat wanneer die jonge spelers voor hun 23ste dan een overgang willen bekomen naar een Belgische club, forse bedragen aan opleidingsvergoedingen moeten worden betaald. Het gaat om sommen die oplopen tot en met 50.000 en 60.000 EUR per jaar training. De totale som kan dus oplopen tot meerdere honderdduizenden euro's. Gevolg: er is eens te meer een floriserende handel in jonge voetballers. Erger nog, in bepaalde gevallen willen Belgische clubs dergelijke bedragen niet betalen en kan de betrokken jongere speler nog enkel als amateur optreden, niet als professional. Het is duidelijk dat deze overgang tegen betaling strijdig is met de Europese regelen inzake het vrij verkeer van werknemers, zoals geoordeeld werd ter gelegenheid van het arrest *Bosman*. Maar daar draait men in het voetbal zijn hand niet voor om.

Is het niet stilaan tijd voor een arrest *Bosman* voor jongeren?

BEROEPS IN ONS LAND

Even erg is het wanneer de jongere een professionele voetballer wordt in ons land. Dat kan vanaf 16 jaar en wel deeltijds. Dan geldt voor hen de wet van 24 februari 1978 inzake de professionele sportbeoefenaars. Voor die spelers kan een overeenkomst worden gesloten voor een maximum duur van 5 jaar. Binnen die duur wordt de speler gekocht en verkocht. Nog maar weinig spelers geraken einde contract. De meesten worden, nog vóór hun contract ten einde loopt, onder druk gezet hun overeenkomst met hun club te verlenen. Op die manier staan spelers permanent onder contract en kunnen ze dus bij een transfer geld opbren-

gen voor hun club.

Zoals hoger meegedeeld, tekende de jonge Argentijn Lionel Messi op 18-jarige leeftijd bij FC Barcelona een contract voor 9 jaar. Daar staat blijkbaar geen maat op de duur van de arbeidsovereenkomst. Barcelona heeft dus een zee van tijd om deze speler te verkopen.

BESLUIT

Ons land neemt voor jongeren-amateurs wel een heel bijzondere plaats in op het stuk van vrijheid van vereniging, aangezien ze vrij zijn van jaar tot jaar. Wij zijn echter de uitzondering in een commerciële wereld, en daarom staat dit model onder druk. Ook bij ons gaan stemmen op om het FIFA-reglement in Vlaanderen toe te passen. De internationale vakbond van spelers, FIF-

Pro, werkt daaraan mee en maakt deel uit van een arbitragecomité waar geschillen over dergelijke opleidingsvergoedingen beslecht worden. Dit lijkt paradoxaal, zelfs onvoorstelbaar.

Maar zoals gezegd, tegen geld is geen kruit gewassen. Bij wijze van voorbeeld enkele indrukwekkende transfersommen, die recent betaald werden, zoals die voor de overgang van Zinedine Zidane van Juventus naar Real Madrid in 2001 (62 miljoen EUR), of die voor de overgang van Andriy Shevchenko van AC Milan naar Chelsea in 2006 (39 miljoen EUR).

Wij dienen waakzaam te blijven over de rechten van de jongeren, ook in de sport en er voor te zorgen dat deze zichzelf kunnen zijn en blijven, vrij en blij, en niet de speelbal worden van de geldwolven van het voetbal.